

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_14529

104ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1**1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:****(μονάδες 10)**

I. Η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται σύμφωνα με τον ορθολογισμό:

- α. αποκλειστικά από τις αισθήσεις
- β. κυρίως από τον ορθό λόγο
- γ. από τον Θεό

Απάντηση: β. κυρίως από τον ορθό λόγο

II. Ο ηθικός σχετικισμός ως φιλοσοφική θεώρηση δέχεται:

- α. την ύπαρξη πανανθρώπινων αρχών και αξιών
- β. τη σχετικότητα των ανθρώπινων αρχών και αξιών
- γ. την ύπαρξη κοινών ηθικών κριτηρίων σε όλες τις εποχές

Απάντηση: β. τη σχετικότητα των ανθρώπινων αρχών και αξιών

III. Χαρακτηριστικό του ρομαντικού κινήματος στην τέχνη είναι:

- α. η έννοια του «ωραίου»
- β. η έννοια του «υψηλού»
- γ. η έννοια της «αυτοαναφορικότητας»

Απάντηση: β. η έννοια του «υψηλού»

IV. Το πολίτευμα στο οποίο οι εκλεγμένοι άρχοντες δεσμεύονται και από την εντολή των ψηφοφόρων και από τις διατάξεις του ισχύοντος συντάγματος καλείται:

- α. εθνικοσοσιαλισμός
- β. φιλελεύθερη δημοκρατία
- γ. Θεοκρατία

Απάντηση: β. φιλελεύθερη δημοκρατία

V. Στον συλλογισμό «οι γύπες είναι πουλιά, οι γύπες είναι σαρκοβόρα, άρα μερικά σαρκοβόρα είναι πουλιά» ο «μέσος όρος» είναι:

α. τα πουλιά

β. οι γύπες

γ. τα σαρκοβόρα

Απάντηση: β. οι γύπες

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: «άγραφος χάρτης» (Λοκ), εποπτείες (Καντ), κατηγορική προσταγή.

(μονάδες 15)

«άγραφος χάρτης»(Λοκ): Ο νους δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένας άγραφος χάρτης στον οποίο αποτυπώνεται το υλικό της εξωτερικής και της εσωτερικής αίσθησης.

εποπτείες (Καντ): Άμεσες ενιαίες παραστάσεις που παρουσιάζονται στις αισθήσεις μας. Αυτές περιέχουν το πολλαπλό εμπειρικό υλικό, το οποίο ήδη έχει μεταβληθεί σε μία πρώτη επεξεργασία, πριν έλθει σε επαφή με τις κατηγορίες τις νοητικές λειτουργίες που διαμορφώνουν παραστάσεις ενός βαθύτερου επιπέδου, τις έννοιες.

κατηγορική προσταγή Σύμφωνα με την κατηγορική προσταγή, πρέπει το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο γνώμονας (κανόνας) της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος. Ο ηθικός νόμος πρέπει να μπορεί να ισχύει σε κάθε περίπτωση και να μη συνδέεται με συγκεκριμένους στόχους του ενός ή του άλλου υποκειμένου. Την διατύπωσε ο Καντ και την αποκαλεί κατηγορική προσταγή, επειδή έχει κατηγορικό -δηλαδή απόλυτο και όχι υποθετικό -χαρακτήρα.

Σύμφωνα με δεύτερη διατύπωση της κατηγορικής προσταγής ο Καντ προσδιορίζει καλύτερα το αίτημα του ισότιμου σεβασμού όλων των ανθρώπων. Πρέπει, αναφέρει, κάθε υποκείμενο να πράττει έτσι, ώστε να μεταχειρίζεται πάντοτε όλους τους άλλους ανθρώπους -όπως και τον εαυτό του ως σκοπούς και όχι μόνο ως μέσα των πράξεών του.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Πώς μπορούμε να συλλάβουμε την έννοια «γενναιότητα»: α) σύμφωνα με τον Πλάτωνα και β) σύμφωνα με τους εμπειριστές φιλοσόφους.

(μονάδες 12)

Α) Σύμφωνα με τον Πλάτωνα τα υλικά υποκείμενα αλλάζουν, όμως η έννοια της γενναιότητας είναι η καθνή ουσία, αιώνια αμετάβλητη που προϋπάρχει ως οντότητα σε ένα άλλο επίπεδο και μπορούμε να την προσεγγίσουμε μόνο με το νου και όχι με τις αισθήσεις.

Β) Σύμφωνα με τους εμπειριστές φιλοσόφους η έννοια της γενναιότητας είναι μια παράσταση, μια ιδέα η οποία συλλαμβάνεται με τις αισθήσεις και συγκεκριμένα με τη σκέψη. Η ιδέα της γενναιότητας σχηματίζεται με νοητική αφαίρεση, σχηματίζουμε την έννοια της γενναιότητας στη σκέψη μας χρησιμοποιώντας τα χαρακτηριστικά που είναι κοινά στους ανθρώπους που είναι γενναίοι.

2β. Ποιες είναι οι βασικές αρχές της σύγχρονης φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας;

(μονάδες 13)

Οι βασικές αρχές της σύγχρονης φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας είναι η αρχή της πλειοψηφίας, ο ισότιμος σεβασμός των βασικών ατομικών δικαιωμάτων όλων των πολιτών, η διάκριση των εξουσιών, η οποία συνεπάγεται την πλήρη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία. Η ισοπολιτεία και η ισονομία η ισότιμη μεταχείριση όλων των ανθρώπων, ανεξάρτητα από τη φυλή, το φύλο και την κοινωνική τάξη τους, τα άτομα δεν προσπαθούν να επιβάλουν με τη βία τις δημοκρατικές απόψεις τους, δεν παρενοχλούν, δεν προσβάλλουν τους συμπολίτες τους. Σέβονται το σύνταγμα τους νόμους στη θέσπιση των οποίων συμβάλλουν με την ψήφο τους ή με την εκλογή τους ως μελών του νομοθετικού σώματος. Οι λαοί δε αποφασίζουν άμεσα, αλλά εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους, οι οποίοι εκφράζουν κατά τον δυνατόν τα συμφέροντα αυτών που εκπροσωπούν. Οι εκλεγμένοι άρχοντες δε δεσμεύονται μόνο από την εντολή που έλαβαν από τους ψηφοφόρους τους, αλλά και από τις διατάξεις του υπάρχοντος Συντάγματος, κατά συνέπεια σέβονται το χάρτη των δικαιωμάτων που είναι ενσωματωμένος σε κάθε σύγχρονο Σύνταγμα.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού